

T.C. TOKAT VALİLİĞİ

Tokat İl Millî Eğitim Müdürlüğü

2024-2025 Eğitim Öğretim Yılı

10. Sınıflar Tarih Dersi 1. Dönem 2. Yazılı Mazeret Sınavı

Adı : .....
Soyadı : .....
Sınıf / No : .....
Okulu : .....

Sınav süresi : 40 dakika (1 ders saati)

Soru Puan Tablosu

Soru No	1. soru	2. soru	3. soru	4. soru	5. soru	6. soru	7. soru	8. soru	9. soru	Toplam Sınav Puanı
Soru Puanı	10 puan	10 puan	10 puan	10 puan	10 puan	10 puan	15 puan	15 puan	10 puan	
Öğrenci Puanı										

1. Eyyubiler 1187 yılında yapılan Hittin Savaşı'nda Haçlıları büyük bir yenilgiye uğrattı. Bir yıldan kısa bir zaman içinde Sür dışındaki bütün Kudüs Haçlı Krallığı topraklarını ele geçirdi. Antakya Haçlı Kontluğu topraklarının çoğunu ve Trablus Kontluğu topraklarının bir kısmını zapt etti. Hittin zaferi, Kudüs'ün fethi, Haçlıların ellerindeki toprakların büyük kısmının geri alınması Avrupa'da büyük bir tepkiye sebep oldu. Avrupa'da Katolik dünyası başata olmak üzere Hıristiyanların birçoğu ayaklandı. Bu gelişmeler sonucunda Avrupa kralları yeni bir Haçlı seferine katılmaya karar verdiler.

Metne göre Avrupa'daki kralları yeni bir Haçlı seferi yapmaya yönelten sebepleri kısaca açıklayınız. (10 puan)

Örnek cevap: Eyyubilerin Haçlıların ele geçirdiği bazı yöreleri geri almaları, Hittin zaferi ile Haçlıların elinde bulunan Kudüs'ü fethetmeleri Avrupa'daki kralları yeni bir Haçlı seferi yapmaya yöneltmiştir.

2. Türkiye Selçuklu Devleti'nin Baba İshak İsyanı'nı güçlükle bastırmasını ve merkezî otoritenin bozulmasını fırsat bilen Moğollar Anadolu'ya saldırdılar. Türkiye Selçuklu ordusu Moğol ordusunu Sivas'ın doğusunda bulunan Köseadağ mevkiinde karşıladı. Savaşı Moğollar kazandı. Bu savaşın kaybedilmesi Anadolu tarihini ve Türkiye Selçuklu Devleti'nin geleceğini derinden etkiledi.

Bu bilgidен hareketle Köseadağ Savaşı'ndan sonra Moğolların Anadolu'ya ve Türkiye Selçuklu Devleti'ne etkilerini kısaca açıklayınız. (10 puan)

Örnek cevap: Anadolu'da sosyal ve ekonomik bakımdan geriledi. Türkiye Selçuklu Devleti'nin merkezi otoritesi bozuldu ve devlet yıkılış sürecine girdi.

3. Osmanlı Beyliği'nin kuruluşu ve beyliği kuran hanedanın menşei tarihçileri epey uğraştıran bir konu olmuş, bu konuyla ilgili çeşitli görüşler ortaya atılmıştır. Son dönemlerde yapılan tarihî araştırmalar, Ertuğrul Gazi'nin babasının Gündüz Alp olduğu yönündedir.

Bu bilgidен hareketle tarihçilerce genel olarak kabul edilen görüşleri de dikkate alarak Osmanlıların kökeni hakkında kısaca bilgi veriniz. (10 puan)

Osmanlılar 24 Oğuz Boyu'nun Bozoklar kolundan Günhan'a bağlı Kayı Boyu'ndandırlar.

4. Osmanlı Devleti, Rumeli'de fethettiği topraklarda iskân politikasıyla birlikte başka bir politika daha uygulamıştır. Devlet, fethedilen bölgelerdeki halka iyi davranarak onları himaye etmiş, inançlarında serbest bırakmış, can ve mal güvenliklerini sağlamış, gönüllerini kazanmaya çalışmıştır. Ayrıca daha önce ağır vergiler altında ezilen bu insanlara vergilerde kolaylık göstermiştir.

Buna göre Osmanlı Devleti'nde uygulanan bu politikanın adını ve temel amacını yazınız. (10 puan)

İstimâlet politikasıdır. Örnek cevap: Bu politikanın temel amacı fethedilen bölgelerdeki insanların inanç ve özgürlüklerine karışmayarak devlete olan bağlılıklarını güçlendirmektir.

5. **Osmanlı Devleti'nin Anadolu Türk siyasi birliğini sağlamaya yönelik faaliyetleri sonucu ele geçirilen ilk Türk beyliği hangisidir? Bu beyliğin alınmasından sonra Osmanlı Devleti'nin sahip olduğu avantajlardan iki tanesini yazınız. (10 puan)**

Karesioğulları Beyliği'dir. Bu beyliğin alınmasından sonra Osmanlı Devleti Anadolu'da Türk siyasi birliğini sağlamaya yönelik ilk adım atıldı. Karesioğullarının denizcilik tecrübesinden faydalanan Osmanlı Devleti'nin Rumeli'ye geçişi kolaylaştı. Ayrıca Karesi beylerinden Hacı İlbeyi, Evrenos Bey, Ece Halil ve Gazi Fazıl Bey Osmanlı Devleti'nin hizmetine girdi.

6. Osmanlı Beyliği, kuruluş yıllarında yapmış olduğu fetihlerde ücretli askerler ve gönüllü askerlerle aşiret savaşçılarından yararlanma yoluna gitmişti. Ancak fetihlerin hızla devam etmesi düzenli bir orduya ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymuştur.

Buna göre Osmanlı Devleti'nde ilk düzenli ordu birlikleri hangi hükümdar döneminde kurulmuştur? Bu birliklerin adları nelerdir? Yazınız. (10 puan)

Osmanlı Devleti'nde ilk düzenli ordu birlikleri Orhan Bey Dönemi'nde kuruldu. Bu birliklerin adları Yaya ve Müsellemeler'dir.

7. Osmanlı ordusunun en önemli unsurlarından birini oluşturan ve eyalet askerleri sınıfında yer alan bu askerî birliklerin büyük çoğunluğu atlı birliklerden oluşurdu. Dirlik sistemi gereğince kendisine devlet arazisi verilen kişiler vergi gelirinin bir bölümüyle atlı asker "cebelü" beslemek zorundaydılar. Tamamen Türkler ve Müslümanlardan oluşan bu birliklere devlet merkezi hazineden maaş ödemez, savaşlarda elde edilen ganimetlerden de pay almazlardı. Bu birliklerin gelirleri, bağlı bulunduğu bölgede reayadan toplanan vergilerden sağlanırdı.

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız. (15 puan)

a) Metinde söz edilen ordunun adı nedir?

Tımarlı sipahiler

b) Bu ordudaki askerlerin gelirleri nasıl sağlanmıştır?

Tımarlı sipahilerin gelirleri bulunduğu bölgede reayadan toplanan vergilerden sağlanırdı.

c) Bu ordunun başlıca özellikleri nelerdir?

Örnek cevap: Eyalet askerleri sınıfında yer alır. çoğunluğu atlı birliklerden (süvari) oluşur. Türkler ve Müslümanlardan oluşturulurdu.

8. Osmanlı Devleti, Anadolu ve Rumeli'deki arazilerini, daha önceki dönemlerde Türk ve İslam devletlerinde uygulanan toprak sistemine benzer bir uygulamaya göre teşkilatlandırmıştır. Osmanlılarda Devleti'nde devlete ait toprakların askerî ve idari amaçlarla devlet görevlilerine verilmesine dayalı toprak sisteminin uygulanmasına ilk kez Orhan Bey Dönemi'nde başlandı. Osmanlı Devleti'nde tımar sistemi şu şekilde uygulanırdı: Öncelikle Anadolu ve Rumeli'de fethedilen topraklar, devlete bağlı arazi olarak tapu tahrir defterlerine kaydedilmek suretiyle resmîleştirilirdi. Böylece bu araziler, "mirî arazi" yani devlet arazisi olarak adlandırılırdı. Daha sonra devlet, bu mirî arazilerin gelirlerini farklı büyüklükte parçalara ayırarak arazileri ilgili şahısların rütbe ve mevkilerine göre dirlik olarak verirdi.

Metne göre aşağıdaki soruları cevaplayınız. (15 puan)

a) Osmanlı Devleti'nden önce Türk İslam devletlerinde tımar sistemine benzer uygulanan toprak sistemine ne ad verilir?

Türk ve İslam devletlerinde uygulanan toprak sistemine ikta denir.

b) Osmanlı Devleti'nde devlete ait toprakların askerî ve idari amaçlarla devlet görevlilerine verilmesine dayalı toprak sisteminin uygulanmasına ilk kez hangi dönemde başlanmıştır?

Toprak sisteminin uygulanmasına ilk kez Orhan Bey Dönemi'nde başlandı.

c) Osmanlı Devleti'nde tımar sisteminin uygulanma şeklini kısaca açıklayınız.

Örnek cevap: Fethedilen topraklar tapu tahrir defterlerine kaydedilir, mirî arazi (devlet arazisi) adı verilen bu arazilerin gelirleri farklı büyüklükte parçalara ayırarak devlet görevlilerine verilmesi şeklinde uygulanırdı.

Osmanlı Devleti'nde köylü, kendisine tahsis edilen toprağı işlemek ve vergisini sipahiye ödemekle yükümlüydü. Köylü, keyfi olarak tarlasını boş bırakamaz, çiftini, çubuğunu terk edip bir başka memlekete gidemezdi. Mazeretsiz olarak toprağı ekip biçmeyen köylünün elinden arazinin alınırdı.

Bu bilgiye göre Osmanlı Devleti'ndeki bu uygulamanın amacını kısaca açıklayınız.(10 puan)

Örnek cevap: Bu uygulamanın amacı tarımsal üretimin sürekliliğini sağlamak suretiyle devletin sosyo-ekonomik, üretim ve askerî yapısını bozulmasını engellemektir.